



بدرلی چناو قلعہ رالتون اولرو تسویہ اوله بقتدر

“Bedeli Çanakkale’de Altın Olarak Tesviye Olunacaktır.”

“Bedeli Çanakkale’de Altın Olarak Tesviye Olunacaktır.”

Galatasaray Lisesi’nde daha öğrenciyken 1914 yılında gönüllü olarak Çanakkale Savaşına katılan 17 yaşındaki Asteğmen Mehmet Muzaffer, Çanakkale’ye vardığında harp durmuştu. Çanakkale’deki birliklerin büyük kısmı, Kafkas, Irak ve Filistin cephelerine sevk edileceklerdi. Yeniden savaşmak için noksanlarını ikmal emri aldılar.

Çanakkale’de “zabit namzedi” olarak görevlendirilen ve emir gereği İstanbul’a kamyon ve otomobil lastiği satın almak için gelen Mehmet Muzaffer, gereken paranın kendisine verilmesi için Erkan-ı Harbiye Riyaseti’ne hitaben yazılı bir tezkereyi aldı. Parayı teslim almak üzere Erkan-ı Harbiye’ye gitti. Muzaffer az sonra yaşlı bir kaymakamdan: “Ben askerinin ayağına postal, sırtına kaput alacak parayı bulamıyorum. Sen otomobil lastiğinden bahsediyorsun! Para yok!” cevabıyla karşılaştı. Muzaffer, Harbiye Nezareti’nin bahçesinden çıkarken, ne yapacağını düşünüyordu. Eldeki iki kamyon ve iki binek arabası lastiksizdi. Kendisi, bulur alır diye görevlendirilmişti. O yıllarda İstanbul’da zaten nadir olan otomobil ve kamyonun lastikleri ise yok denecek kadar azdı ve karaborsadaydı. Muzaffer uzun aramalar sonucunda Karaköy’de bir Yahudi tüccarda istediğini buldu. Anlaşmaya vardı. Malzemeyi bulmuştu; fakat para yoktu. Bir çaresini bulmak lazımdı...

Doğru tüccara gitti: “Paranın tediye muamelesi akşamüstü bitecek. Yarın öğleden evvel vapurum Çanakkale’ye kalkıyor, yetiştirmem lazım. Onun için sabah ezanında geleceğim. Malları mutlaka hazır edin... Altın para vermiyorlar, kâğıt para verecekler!” (Cihan Harbi’nin başlarına kadar alışveriş altın ve gümüş parayla yapılırdı. Harple beraber “evrak-ı nakdiye” denilen kâğıt paralar çıkarılmaya başlandı. Bunların üzerinde, harpten sonra, karşılığının altın olarak ödeneceği yazılıydı).

Ertesi sabah Muzaffer, Merkez Kumandanlığı’ndan sağladığı araba ve neferlerle ezan vakti tüccarın kapısında idi. Havagazı fenerinin yarım yamalak aydınlattığı loşlukta mallar arabaya yüklendi. Muzaffer, tüccara bir yüzlük kaime (100 liralık kaime, resmi fiyatıyla 100 altın demekti) verdi. Araba süratle Sirkeci’ye yollandı. Malzeme bekleyen gemiye aktarıldı.

Az sonra da gemi Çanakkale yolunu tutmuştu.

Üç gün sonra tüccar, elindeki yüzlük parayı bozdurmak üzere Osmanlı Bankası’na gitti. Bozmadılar... Zira elindeki para sahte idi.

Muzaffer, evrak-ı nakdiyelerin basımında kullanılan kâğıdın aynını Karaköy kırtasiyecilerinden tedarik etmiş, bütün gece, çini mürekkebi ve boya ile gerçeğinden bir bakışta ayırt edilemeyecek derecede taklit bir para yapmıştı! Tüccara verdiği para buydu. O devrin hakiki paralarının üzerindeki yazılar arasında bir de şu ibare bulunurdu: “Bedeli Dersaadet’te altın olarak tesviye olunacaktır.” Muzaffer ise taklit paradaki bu ibareyi şöyle yazmıştı: “Bedeli Çanakkale’de altın olarak tesviye olunacaktır.”

Onun burada “altın” dediği, Çanakkale’de Mehmet-çiğin akıttığı, altından da kıymetli kanı idi...

“Sahte paraya gelince...

Yahudi tüccar bunu mesele yapmadı. Ancak olay bütün İstanbul’a yayıldı. Nihayet Şehzade Abdulhalim Efendi bundan haberdar oldu. Şehzade lalasını göndererek Yahudi tüccara bedelini altınla ödeyerek taklit nakdiyeyi aldı. Bu emaneti özenle muhafaza ederek, İstanbul Polis Okulu’ndaki Emniyet Müzesi’ne hediye etti. Bu emsalsiz parça, bu suretle korunarak günümüze kadar ulaştı.

Gazeteci Ziyad Ebuzziya’nın hikâye ettiğine göre, Çanakkale’den ayrılan Mehmet Muzaffer, birliği ile Gazze’ye gönderildi. Çarpışmalarda önce yaralandı ve madalya aldı. 1917 yılında İngiliz kuvvetleri karşısında, geri çekilme harekâtı sırasında düşman kuvvetlerini oyalamakla görevli birlik içinde çarpışarak, şehitler arasına katıldı.

Şehit Muzaffer’in taklidini yaptığı paranın aslı 50 liralık kâğıt paradır. Bu kâğıt paralar, üzerlerinde de yazılı olduğu gibi, Rumi 6 Ağustos 1332 tarihli kanunla tedavüle çıkarılmıştır. Bu tertip kâğıt paraların en büyük kıymeti 50 liralıklardır. 100 lira olarak bu tipte hiçbir para basılmamıştır.”

Galatasaraylı gazeteci, yazar, fikir ve siyaset adamı Ziyad Ebuzziya’nın (1911-1994) hikâye ettiği bu hadise; gazeteci, yazar Naci Sadullah tarafından “Parmak İzi” mecmuasında yayınlanarak bugünkü nesle duyurulmuştur. (Parmak İzi Mecmuası, Sayı 5, Sayfa 5-7, Mayıs 1935)



**TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI**

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Kitap Şifahanesi ve Arşiv Dairesi Başkanlığı



T.C. İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü
Kriminal Daire Başkanlığı

Çanakkale zaferinin en anlamlı miraslarından biri olan bu kıymetli para, bakım işlemleri yapılmak üzere Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığı'nın Şifahane birimine getirilmiş ve gerekli işlemler sonrası tıpkıbasımı yapılarak milletimize armağan edilmiştir.

Paranın aslı Ankara'daki Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğü bünyesinde yer alan belge inceleme laboratuvarındadır.